

8

NARODNI

GOSPODAR

VSEBINA:

Članki:

Dr. Jan Branko: Kmečka zaščita.

A. Kralj: Oprostitev davka na poslovni promet pri kmetijskih zadrugah.

Tirš Ignacij: Razlogi za ločitev knjigovodstva od blagajniških poslov.

Karel Kristofič: Kmetijske strojne zadruge.

Zvezine objave:

Ne zamudite roka za zamenjavo starih kovancev v nove!
Podaljšanje rokov za predložitev prijav za odmero družbenega davka.

Uvoz kalijeve soli je oproščen carine.

Prodaja živinske soli.

Taksna oprostitev zadolžnic.

Davčna oprostitev zadrug, ki prodajajo monopolske predmete.

Knjiga deležev.

Okrožnica Gospodarske zveze, z. z. o. j. v Ljubljani vsem blagovnim zadrugam.

Uredba o plačilni dospelosti prvega obroka zemljarine za leto 1940.

Vprašanja in odgovori.

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI

Dr. Jan Branko:

Kmečka zaščita

Pod pojmom kmečke zaščite ni ume-
ti kmečke zaščite v smislu uredbe o
likvidaciji kmečkih dolgov ali zakona
o zaščiti kmeta, temveč zaščito, ki jo je
uzakonila banovina Hrvatska v letu
1939. Po tej uredbi kmetu ni mogoče
prodati na dražbi hiše z dvoriščem do
20 arov površine, za obdelovanje spo-
sobne zemlje in sicer $\frac{1}{2}$ ha za člane
rodbine a v vsakem slučaju najmanj
3 ha ter gospodarska poslopja, ki so po-
trebna za redno vodstvo gospodarstva
na zemljišču, ki je zaščiten.

Ta zaščita je pri nas dvignila mnogo
hrupa. Pojavili so se glasovi, ki so za-
htevali sličnih ukrepov pri nas, zopet
drugi, ki so bili proti temu. Odklonilna
stališča zastopajo oni, ki jim je pri
srcu denarništvo in splošno gospodar-
stvo, pritrdilna pa oni, ki jim je usoda
kmeta edini odločujoči činitelj v gospo-
darstvu.

Kakor navadno, je resnica nekje v
sredini. Oba tabora imata prav: oni, ki
se potegujejo za zaščito, in oni, ki so
proti zaščiti, ali pa vsaj proti taki za-
ščiti, ki jo je zakonila banovina Hr-

vatska. Kajti, dejstvo je, da je kmeta
treba zaščititi, dejstvo je, da je treba
kmetско vprašanje pri nas reševati in
rešiti. Toda vsako gospodarsko vpraša-
nje je treba reševati samo z vidika go-
spodarske celotnosti. Zajeti je torej tre-
ba vse gospodarstvo in le v okviru tega
je treba najti tako rešitev, ki ne bo de-
lala škode ostalim gospodarskim pano-
gam, ki tvorijo del te gospodarske celot-
nosti. Če pa se rešuje taka vprašanja
tako, kakor je to uredila banovina Hr-
vatska, namreč kot da bi tvorilo kmeč-
ko vprašanje poseben del gospodar-
skega udejstvovanja, ki s celotnostjo
nima nikake skupnosti, potem se seveda
ni čuditi, da je prav ta uredba, ki je
imela namen kmeta zaščititi, kmetu več
škodovala.

Malega kmeta ni zaščitila. Res je, da
mu je dano pravno zagotovilo, da mu
toliko in toliko zemlje ni mogoče od-
vzeti. Toda ali ima mali kmet poleg te
zemlje še toliko zemlje, da bo kreditno
sposoben? In če jo ima, koliko? Male
kmetije ne delajo za trg, oziroma njih
namen ni produkcija zanj. V kolikor pa

njihovi produkti le prihajajo na trg, se to zgodi zaradi velike intenzivnosti produkcije. Če pride slaba letina, kljub vsej marljivosti mali kmet pridela komaj toliko, da zmore prehraniti svojo številno družino. Na trg v takih primerih niti ne misli. Toda slaba letina leži izven meja človeške sposobnosti. Inventar živi in mrtvi je treba kljub temu obnavljati. Toda kje se bodo dobila sredstva za obnovo, če letina onemogočuje vnovčitev pridelanega viška? Za kredit je kmet nesposoben. Kdo mu bo dal kredit? Na kaj? Propadanje živega in mrtvega inventarja sili k primitivnejši obdelavi zemlje, a primitivnejša obdelava zemlje vodi nujno k ekstenzivnemu gospodarstvu.

Hrvaški način zaščite ne škoduje veleposestniku. Nasprotno, še koristi mu. Kajti padec načina obdelave malokmečke zemlje na primitivnejšo stopnjo ima za posledico pridobivanje pridelkov slabše kvalitete. Znano pa je, da vodijo velike kmetije v primeri z malimi kmetijami manj intenzivno obdelavo in so torej tudi njihovi produkti kvalitativno slabši, dasi so na drugi strani enotni. Tako pride veleposestnik v položaj, da se naenkrat poveča povpraševanje po njegovih kvalitativno slabših produktih in se na ta način znebi nevarnih tekmecev, malih kmetov. Poleg te dobrote, ki mu jo daje taka zaščita, ostane veleposestnik še vedno kredita sposoben, ker ima dovolj zemlje na razpolago, ki jamči za terjatve.

Trditev, da dajejo zakonite zaščite kmetu ponos in vero v njegovo kmetstvo, se mi zdi, da ne bo držala. Če je srbski kmet ponosen na to, da je kmet, oziroma da je na to bolj ponosen kakor pa slovenski, gotovo to ni zasluga čle-

na 471 srbskega zakona o izvršilnem postopku, temveč je iskati razloge za njegov ponos predvsem v njegovi mentaliteti. V ostalem pa srbski kmet nima od tega prav nič drugega, kakor ponos pri prazni skledi. Da je temu res tako, izpričuje še do danes v Srbiji neiztrebljeno »zelenjaštvo«. Vprav ta člen je dal zelenjaštvu največjega razmaha.

Tudi trditev, da plačilna morala kmeta, ki je zaščiten, prav nič ne trpi, ne drži. Je napačna. Kajti, kdo bo plačal ob zavesti, da obstoja pravno zagotovilo, da ni sredstva, ki bi moglo prisiliti k plačilu. Ali pa če to ne, vsaj odlašal bo zaščiteni kmet s plačilom vse bolj in bolj, ker bo imel pred očmi mnogo stvari, ki se mu bodo zdele nujnejše, kakor pa vrnitev dolga. Takim mislim in želim bi se večina nas vseh predajala. Le malo kateri je moralno tako močan, da bi s prvo gotovino, ki jo ima na razpolago, poravnal naturalno obvezo. Vprav naše zadruge imajo v tem pogledu prebogate izkušnje.

Vredno bi bilo to vprašanje še osvetliti z vidika kreditnega združništva.

Za hrvaške kreditne zadruge obstoja danes nedvomno vprašanje, čemu še obstojajo. So-li mar same sebi namen? Menda je vsakomur jasno, da so vršile važno narodnogospodarsko in socialno funkcijo. To bi seveda morale tudi v bodoče. Z zaščitami kmetov, oziroma s takimi zaščitami kmetov, pa postane namen povsem neizvedljiv. Zdi se, da so tudi odločujoči krogi pričeli pri zadrukah poudarjati bolj njeno socialno kot pa gospodarsko stran. Zadruga naj gospodarsko podpre kmeta. Toda kako? Zadruga ne jemlje denarja na cesti. Tudi ona potrebuje za kredite kritja. To možnost ji take zaščite jemljejo. Ker

je temu tako, ne more pomagati onemu, za katerega je bila ustanovljena: malemu kmetu, ki ga je zadela nesreča, ki je imel slabo letino itd. Res je, kar bi lahko utegnil kdo reči, da zadruga svoj kredit preorientirajo in naj glede na kreditno nesposobnost malega kmeta, kreditirajo od sedaj industrijo (v kolikor ji obseg njenega poslovanja to dopušča) obrt in trgovino. Toda ravno v tem, da raiffeisnovke nimajo namena kreditirati teh vrst gospodarskih panog, je ena najvažnejših narodno gospodarskih nalog kreditnega združništva. V tem namreč, da skrbi za pravilno regulacijo kmečkega denarja. Ta denar mora nazaj na kmete. Osnovno narodno gospodarsko načelo je, da naj denar oplaja tista gospodarstva, iz katerih izhaja. Tega načela pa se v takih okoliščinah ni mogoče držati. Kreditne zadruga nujno silimo k kršitvi tega načela. Zadruga je prisiljena, da denar, ki kot vloga prihaja v njo, plasira v katero koli nekmetško panogo. Na ta način pridemo konec koncev do tistega problema, katerega hočemo rešiti: da ne bo nihče živel na račun kmeta. To pa je bila izhodna točka za polet kreditnega združništva. Mesto torej, da bi šli naprej, smo se vrnili v prvotno stanje.

S tako kmečko zaščito nastane še eno pereče vprašanje, namreč: vprašanje vlagateljev. Kdaj bodo zadruga v stanju, da bodo vloge izplačevale v neomejenem obsegu, če se bo kar naprej zaščitovalo. Že v okviru istega vprašanja — vprašanja kmečke zaščite je takoj vidno, da je ta način reševanja tega problema nevzdržen. Kmet je zaščiten na škodo vlagatelja. Če bi sedaj pregledali še vpliv te in take zaščite za druge gospodarske panoge, ki za narodno go-

spodarstvo niso nič manj važne, bi videli nebroj takih nasprotij.

S pravnega vidika je uredba o zaščiti kmeta banovine Hrvatske tudi zanimiva. Na Hrvaškem je dvoje vrst kmetov: taki, ki so zaščiteni po zakonu o zaščiti kmeta iz l. 1932. in taki, ki so zaščiteni po tej uredbi. Prvi pa uživajo poleg zaščite, priznane v l. 1932. še zaščito drugih. Ta zaščiteni zmešnjava se jasno pokaže pri kreditih, ki jih imajo ti kmetje trenutno pri zadrugah. Prvi so bili izročeni Privilegirani agrarni banki in jim je bila odpisana polovica dolga. Poleg tega pa ta banka tudi ne more prisilno izterjati svoje terjatve, ker jo veže uredba banovine Hrvatske. Posojila drugih predstavljajo le še mrtve črke in številke v knjigi posojil in ni možnosti ne za izterjavo ne za izročitev Privilegirani agrarni banki.

V okviru tega gospodarskega in družabnega reda s pretežno liberalistično navlačko, ki ji, hvala Bogu, bije že zadnja ura, je zaščita kakršnega koli stanu ali gospodarske panoge brez škode za drugi stan ali panogo nemogoča. Najprej je treba dati gospodarstvu družbeno osnovo. Izbiti iz njega vsak individualističen moment. Šele potem je možno uvideti, katero gospodarsko panogo in kateri stan je vredno zaščititi. Pri tem odločevanju mora družbeni vidik igrati odločujočo vlogo. Ti momenti bodo sami po sebi določili tudi obseg zaščite. Danes v tem liberalističnem kaosu pa smo v položaju, ko je treba zaščititi vsako gospodarsko panogo in vsak stan. Zaščite pa, ki se pojavljajo v tem družbenem in gospodarskem stroju, so le krpanje, ki celoti škoduje. In ker škoduje celoti je nujno, da škoduje stanu in gospodarstvu, ki je zaščiten del celote.

A. Kralj:

Oprostitev davka na poslovni promet pri kmetijskih zadrugah

Pred kratkim so davčne uprave po navodilih finančne direkcije pozivale razne kmetijske, pa tudi druge zadruge, naj vložijo pri pristojnih davčnih upravah prošnje za oprostitev davka na poslovni promet.

Ti pozivi so bili izvedeni zaradi tega, ker je finančni minister z uredbo dne 30. marca 1940, št. 6900/III nekoliko izpremenil pravilnik za izvrševanje zakona o davku na poslovni promet z dne 10. februarja 1922.

Zakon o davku na poslovni promet (to je o splošnem prometnem davku) odreja v členu 8., 2.a) da so tega davka oproščeni: »Kmetovalci glede prometa svojih (lastnih) proizvodov v vseh strokah kmetijstva; kmetijske zadruge vseh oblik, ki so članice zveze in njih zveze glede prometa vseh strok kmetijstva, kmetijskih priprav in strojev, orodja in opreme, če po pravilih ne razdeljujejo dobička in če odstopajo nabavljene predmete izključno članom, predmete za skupno predelovanje in prodajanje pa nabavljajo izključno od svojih združnikov.«

Kmetovalci so torej oproščeni davka na poslovni promet glede prometa z lastnimi proizvodi vseh strok kmetijstva (poljedelstvo, gozdarstvo, vinogradništvo, sadjarstvo, zelenjadarstvo, vrtnarstvo, živinoreja, mlekarstvo, perutninarstvo, čebelarstvo). Oproščeni so pa le, če prodajajo te svoje proizvode osebno neposredno sami iz prve roke. Toda vsi ti njihovi proizvodi so zavezani temu davku v nadaljnjem prometu do porabe

ali če prodaja kmetovalec sam poleg svojih tudi tuje proizvode. Če na primer kmetovalec proda iz svojega gozda les trgovcu, je ta kupčija prosta davka, toda lesni trgovec mora, ko proda les dalje, plačati davek na poslovni promet.

Kakor kmetovalci so oproščene davka na poslovni promet tudi kmetijske zadruge pod določenimi pogoji. Ti pogoji so:

1. Zadruga mora biti včlanjena v revizijski zvezi.

2. Oprostitev se nanaša le na prodajo lastnih proizvodov vseh strok kmetijstva njenih članov: če bi član kupil na primer od sosedu krompir in ga potem prodal zadrugi, bi ta promet ne bil oproščen davka. Ravno tako bi ne bil oproščen promet z mlekom, če bi član oddajal zadrugi ne samo mleko iz lastnega gospodarstva, ampak tudi mleko, ki bi ga prevzel od nečlanov. V vseh teh in podobnih primerih bi član ne oddajal zadrugi lastnih pridelkov.

3. Oprostitev se dalje nanaša na primere, ko so predmet prodaje kmetijski stroji, kmetijsko orodje in sploh priprave za predelovanje in obdelovanje (na primer umetna gnojila, semenje). Prodaja vseh teh navedenih predmetov pa je prosta davka na poslovni promet le, če jih zadruga prodaja izključno svojim članom. Če bi zadruga prodajala omenjeno blago nezadružnikom, bi tak promet ne bil oproščen davka.

4. Promet zadruge z zgoraj navedenimi predmeti, to je s kmetijskimi pri-

delki, ki jih zadrugi oddajajo njeni združniki, in s kmetijskimi potrebščinami, ki jih zadruga nakupi zunaj in potem prodaja lastnim združnikom, ne sme biti naperjen na dobiček, ampak mora biti promet usmerjen na to, da se kmetijski proizvodi in navedene kmetijske potrebščine prodajajo in nabavljajo izključno medsebojno ob čim ugodnejših pogojih in čim ceneje.

Za ves promet drugih predmetov, ne glede na kupca, kakor tudi vse prodaje nečlanom, ne glede na predmet prodaje, so tudi kmetijske zadruge zavezane davku na poslovni promet.

Kmetijske zadruge niso nikoli oproščene plačila davka na luksuz za opravljeni promet z luksuznimi predmeti, ne glede na to, komu se ti predmeti prodajajo.

Ker se ustanovljajo kmetijske zadruge z različnimi nameni, odreja pravilnik, kako naj ravnaajo davčna oblastva ob oprostitvi tistih zdruget, ki izpolnjujejo zakonite predpise. Davčna oblastva naj pozovejo z razglasom vse tiste kmetijske zadruge, ki mislijo, da spadajo pod zakonito oprostitve, naj

predložijo pristojni davčni upravi svoja pravila in razložijo vrste prometa, ki jih opravljajo izključno s svojimi člani in za katere imajo po zakonu pravico do oprostitve. Obenem naj prosijo za oprostitve davka na poslovni promet. Prošnjo je kolkovati s kolkom za 30 din.

Davčne uprave pošiljajo po novih predpisih pravilnika take prošnje s svojim mnenjem pristojni finančni direkciji na vpogled, direkcija pa pošlje sporne in načelne primere finančnemu ministrstvu (oddelek za davke).

Po navodilih, prejetih od finančne direkcije ali od finančnega ministrstva (oddelek za davke), izdajo davčne uprave vsaki zadrugi rešitev o oprostitvi ali pa o tem, da so zavezane davku na poslovni promet.

Oprostitve traja, dokler posluje zadruga v mejah svojih pravil.

Zadruga mora prijaviti vsako spremembo svojih pravil davčni upravi in si izposlovati novo rešitev.

Zadruga, ki nima take rešitve, izdane od pristojne davčne uprave, je zavezana plačevanju davka na poslovni promet.

Tirš Ignacij:

Razlogi za ločitev knjigovodstva od blagajniških poslov

Z lesenim plugom je oranje težke zemlje le malo uspešno, dolgo orati se pa sploh ne da. Vsako delo in pokret med ljudmi, ki ne računa s človeško slabostjo in ki ceni vsakega sodelavca le po njegovi dobri volji, malo doseže. Ni zanikati, da je dobra volja človeka za uspeh vsakega dela več ali manj potrebna, toda nič manj znan pa je tudi pregovor: ..., meso je slabo». Če bi lju-

dje dosegali v svojem delu uspehe po meri »dobre volje«, bi bilo le malo neuspehov, posebno pa še v združništvu, ki posega s svojimi raznovrstnimi zdrugetmi že danes skoraj v vse panoge gospodarstva — posebno pa kmečkega.

Razlog, da »zadruge po ljudeh gor — po ljudeh dol« je predvsem v tem, da navadno le eden sam s svojim »lesenim plugom — dobro voljo« dela in orje v

zadrugi. Ta je pa ravno tako »človeški otrok«, kakor njegova okolica in tako naleti dobra volja na ovire v okolici (zemlja je težka), in v samemu sebi in to v duševnem in materialnem oziru. Vsi vemo, da je ta naša »dobra volja hoteti« tako kakor trs v vetru. Danes, ko je mirno vreme, stoji korajžno pokoncu, jutri pa ga veter pripogiba na vse strani. Čuditi se je naivnosti onih zadružnih delavcev, ki se smatrajo za »sposobne«, vse sami narediti in da je edino (in vedno le) to pravilno, kar oni naredijo, sklicujejo pa se potem na svoje zasluge in dobro voljo, če jim kaj izpodleti.

V vsaki zadrugi bi moralo gospodarsko delo teči po natančno vnaprej določenem načrtu in ne bi smelo, če hočemo doseči uspeh, biti odvisno od dobre volje. To notranje delo mora teči neodvisno kar naprej, če bi tudi kak član izgubil dobro voljo. Zunanji in notranji red je treba čuvati z največjo doslednostjo. Kaprice in spremenljiva čustvenost morajo stopiti v ozadje, sicer kaj lahko doživimo presenečenja v vseh oblikah, samo v dobri ne.

Kakor je za delo v zadrugi potreben obratni kapital, dovolj močno gospodarsko zaledje in znanje, tako je potrebno tudi stalno, mirno delo brez prestopa, po načrtu. Na eni osebi torej zadruga ne sme viseti. Zakon predvideva za vodstvo zadruga načelstvo in računajoč na človeško slabost mu prida še kot čuvaja takoj tudi nadzorstvo, kateremu da izredne pravice. Ravno tako mora biti notranje delo v načelstvu deljeno, da se tudi člani načelstva med seboj »nadzirajo« v svojem delu. Opravila v zadrugi morajo biti deljena med razne člane načelstva (ev.

tudi uslužbenca), da delo v zadrugi ne preneha, ako en član odpove ter mu zmanjka dobre volje, ker delajo drugi člani naprej, med seboj pa zopet nadomestijo manjkajoči člen. Pri zadrugi namreč, pri kateri je načelnik obenem tajnik, blagajnik in knjigovodja, ki je »sam sklepčen pri petih odbornikih«, je odvisna ta trajnost le od njegove dobre volje, in če ta dobra volja odpove, so odpovedali: predsednik, tajnik, blagajnik in knjigovodja, zadruga postane mrtva črka, gospodarsko delo preneha, posledice pa so (v pretežni večini) materialna in moralna propast zadruga, če se to že za časa »vsestranskega obširnega poslovanja v zadrugi« prej ni zgodilo.

Taki zadružni samozvanci so velika nesreča za zadružništvo.

Še pravični pade sedemkrat na dan. Gotovo pa je nečedna samohvala tistega zadrugarja, ki bi rekel: »Nikdar ne bom padel in se zmotil ali kaj pogrešil!« Tudi tisti »višji vidiki« posameznih takih samozvancev niso v ničemer utemeljeni, ti vidiki so stalno le skrivanje resnice pred članstvom in celo pred odborom.

Zato: Kolikor več ljudi dela pri vodstvu ene zadruga, toliko previdnejše in stalnejše je njeno poslovanje. Knjigovodstvo in eventualno tajništvo prevzame en odbornik, blagajniške posle prevzame drug odbornik, predsednik pa nadzira, kako vršita ta dva svoje posle. Medsebojno nadzorstvo je kakor straža, ki čuva dobro ime funkcionarjev in dokazuje poštenost posameznika. Zadružno delo je najbolj podvrženo presoji javnosti, ker se vrši med ljudmi, ki tvorijo neko gospodarsko skupnost, katere

uspehi odnosno neuspehi jih v živo zadevajo. Pri denarju pa je vsak občutljiv. Torej so čisti računi najboljše jamstvo, da zadruga uživa zaupanje, ki je tudi za uspešno delo za člane potrebno.

U g o v o r i :

1. Saj smo pošteni! Kaj na našo poštenost nič ne daste?

Da, prijatelj samozavestni, v javnem življenju pošten biti še ni vse, to poštenost je tudi treba v potrebi znati dokazati. Brez prič pa ni nikakega dokazovanja. Več je sodelavcev, več je prič. Če si pošteno delal, čast in slava ti, upravičeno boš svojo poštenost dokazoval in dokazal, sicer pa je tako za zadrugo najbolje, če si nepošten, da so te že pri prvi nepoštenosti postavili na hladno.

2. Saj imamo vest!

Seveda jo imate, pa še tako, da vam grehe očita, samo na zunaj ni ta vaša vest kot napisna deska, da bi vedeli, kaj se za njo skriva. Vsak človek ima vest, nepoštenjak tudi.

3. Kdo pa bo nosil stroške za tako delitev dela? Zastonjskega dela pa ne moremo zahtevati od vsakega?

Naj spomnim na tisto pripovedko: Kmet je jahal v mesto. Opozorjen po kovaču, da konju manjka en žebelj v podkvi, smatra tako malenkostno pogreško za nevažno. Ko ponoči jaha domov, se konj zbosi, pri teku pred roparjem po gozdu pa prične konj šepati, zadene ob korenino in si zlomi nogo. Spoznanje kmeta: »To nesrečo je zakrivil ta nesrečni žebelj,« je pa že prepozno.

Če je zadruga majhna, je malenkost-

na tudi odškodnina ali pa je sploh ni treba. Naj se pa funkcije večkrat zamenjajo, da ne bo nosil dela samo eden, vsak naj se izvežba in poskusi. Če pa je zadruga večja, da odškodnino že prenese, ni s tem rečeno, da mora dobiti tako plačo, da bi lahko živel od nje, če vrši svoje delo le bolj ali manj mimogrede. Kmet res nima časa, da bi stal ves dan v zadrugi! Ravno zato se pa naj delo deli, da vrši vsak nekaj, kolikor zmore, vsi skupaj pa vse posle. Potem bodo šele vsi odborniki z zadrugo res živeli, ker bodo njeno delo poznali.

Posebno važna je ločitev blagajniških in knjigovodskih poslov pri denarnih zadrugah in kmetijskih nabavnih in prodajnih zadrugah. Iz že zgoraj navedenih razlogov in po dolgoletnih izkušnjah sem globoko uverjen, da bo vsak, ki ima res dobro voljo po zadrugi kmetu pomagati in ne pristavlja v prvi vrsti lončka k zadrugi za svoje osebne koristi, tudi resnično hotel in izvedel delitev dela. Kakor je nepravilno v prosvetnem društvu, če je eden sam vse in društvo »na papirju raste z njegovo delavnostjo« ter seveda tudi pada z njegovo nedelavnostjo, toliko bolj je nepravilno, če je v zadrugi le eden za vse, ker se postavlja s tem v nevarnost tudi gospodarska dobrobit vseh članov. Znano je dejstvo, da v taki zadrugi, kjer dela eden sam vse, ni pravega zaupanja. Vseeno pa je med načelstvom in članstvom toliko hinavščine, da si tega medsebojnega nezaupanja ne priznajo — samo eden, kakor drugi se izogiblje zadruge in je v takih primerih res »težko dobiti odbornike k seji, za načelstvo in nadzorstvo itd.« Res, mora biti tisti, ki nese glavo prostovoljno v klavnico, pa se prišteva med razumna

bitja, prav pošteno neumen. Zakaj ne bi resnici pogledali v oči?

Vsi ugovori proti delitvi blagajniških in knjigovodskih poslov ter proti izvajanju dvojne zapore so nični. Stavljajo jih le tisti, ki hočejo z njimi na videz opravičiti svoje nepravilno postopanje samozancev, kot išče zakrknjen grešnik opravičila za svoj greh in pri tem napada Tistega, ki mu je to vest dal, da mu greh očita.

Prosvedno, gospodarsko in politično

Karel Kristofič:

Kmetijske strojne zadruga

Kdor koli vsaj nekoliko pozna delo in razmere našega kmeta, bo brez vsakega dokazovanja in utemeljevanja priznal, da naš mali kmetovalec nima toliko dohodkov in likvidnih sredstev, da bi izplačeval svojim uslužbencem mezde v višini, kakršne le-ti zahtevajo. Posledica temu je, da poljski delavci v vedno večjem številu opuščajo kmečko delo in si iščejo boljšega zaslužka drugod, zlasti v raznih tovarnah. Medtem ko v mestih govorimo o brezposelnosti, naš kmet tudi ob času največjega sezonskega dela zlepa ne dobi nikogar, ki bi hotel prijeti v roke srp, koso, cepec, sekiro itd. ter mu pomagal spraviti pod streho borne pridelke. Ker pa mora potrebno delo izvršiti, je kmet brezpogojno prisiljen najeti delovne moči, katere mora seveda drago plačati. Mlatičem na primer, ki mlatijo suho žito kar po več dni, mora dajati poleg dogovorjene plače tudi dobro hrano. V takih razmerah moramo upoštevati, da je resnični čisti donos pridelkov zelo pičel. Da bi vsak posameznik nabavil mlatilnico in druge

življenje na naši vasi hoče zajeti vse ljudi. Pravi in zavestni član tega in onega gibanja pa bo le tisti, ki sodeluje, drugi so trhle veje. Delitev dela ne samo v zadrugi, temveč povsod po znanju in zmožnostih posameznika mora biti cilj pravih organizatorjev. Kdor misli, da mora vse sam napraviti, posebno pa v združnem življenju, organizacijam le škoduje in bi bilo bolje, da se odstrani. Zadruga ne smejo biti vezane na dobro voljo enega, temveč vseh članov.

potrebne stroje, ni mogoče misliti. To bi zanj ne imelo ekonomske vrednosti.

Česar ne zmore posameznik, moremo doseči v združni skupnosti. Tega se zavedajo v vedno večji meri tudi naši kmetovalci, ki so ustanovili že lepo število kmetijskih strojnih zadrug. Z veseljem opaža vsak posameznik, da stroj v nekaj urah in bolje izvrši isto delo, kar so na primer mlatiči opravljali po več dni. V zavesti, da je strojno delo v vsakem oziru mnogo ceneje in hitreje izvršeno, so si nekatere zadruga nabavile po eno do dve mlatilnici, slamoreznice, deteljne luščilnice, čistilnike, krožne žage, sejalne stroje, sadne mline in škropilnice, gnojnične črpalke in vozeve, obračalne pluge, kultivatorje, travniške brane, pogonske stroje (elektroin bencinske motorje) itd.

Delovanje kmetijskih strojnih zadrug je za naše kmetijsko gospodarstvo velevažnega pomena. Tega se zaveda tudi kr. banska uprava, ki oddaja v elektrificiranih krajih strojnim zadrugam tok po izredno nizki ceni.

Kljub koristnosti strojnih zadrug pa moramo na tem mestu priznati, da je bilo poslovanje doslej zelo pomanjkljivo. Kot glavne hibe poslovanja omenjamo sledeče:

Pri mnogih zadrugah »strojniki« ne zaslužijo tega naziva. To so navadno domači ljudje, ponajveč kmečki sinovi brez strokovnega znanja in prakse, ki s težkimi tisočaki nabavljenimi stroji ne znajo pravilno ravnati, ker njih ustroja ne poznajo. Vzemimo primer: mlatilnica, ki stane celo do 50.000 din, je v obratu. Strojnik, ki je obenem kot vlagatelj, ne opazi, da je eden od vijakov osi slabo pritrjen, kar lahko povzroči, da os ne leži na obeh koncih v kotu 90 stopinj, zaradi česar se kvarijo ležišča ali se celo os prelomi. Samoumevno je, da stane zadrugo tako popravilo težke denarje.

Neredko se dogaja, da so stroji povsem neočiščeni in postavljeni pod nezaprto lopo, tako da imajo celo otroci dostop do posameznih strojev.

Vsi obratni posli zadruge so ponekod popolnoma prepuščeni strojniku, ki sam in brez kakršne koli kontrole določa, koliko so posamezni zadružniki dolžni plačati zadrugi odškodnine za strojno delo. Pri tem uporabljajo strojniki neke male bloke z odrezki, na podlagi katerih je vsaka kontrola absolutno nemogoča. Pri tem je tudi izključena kontrola o tem, koliko časa so bili posamezni stroji v obratu.

Pogosto je strojnik obenem tudi inkasant, ki sam potrjuje plačila pod firmo zadruge, kar ni v soglasju s predpisi zadruginih pravil.

Z ozirom na odpravo navedenih senčnih strani v poslovanju in za izboljšanje gospodarstva pri strojnih zadrugah je

potrebno, da se za te vrste zadrug upoštavi enotni pravilnik. Po tem pravilniku bi moral vsak strojnik položiti pred strokovno komisijo izpit, skrbeti za čistočo in obrtno sposobnost strojev in položiti tudi kavcijo v višini skupne vrednosti vseh zaupanih mu strojev in drugih premičnin.

Strojnik ni zadruga. On je le uslužbenec zadruge, za njegovo delo pa odgovarjajo po zakonu in pravilih člani upravnega in nadzornega odbora. Za to, da bo mogel strojnik prevzeti vso odgovornost in jamstvo, je na drugi strani tudi nujno potrebno, da mu upravni odbor nudi možnost z vzpostavitvijo reda in kontrole.

Prvo, kar je bilo mogoče doseči za redno in kontrolno poslovanje pri strojnih zadrugah, obstoji v tem, da je Zadrugna zveza sestavila in založila kontrolne bloke, ki bodo vezani po 50 listov (v dvojnikih). Vzorec kontrolnega bloka glej na strani 122 in 123, ki vsebuje sledeče podatke:

Vsako izvršitev dela s stroji vpiše strojnik na list, ki je numeriran. Vsak list mora biti kopiran. Zato naj strojniki uporabljajo za spisovanje kontrolnih listov trd, kopirni svinčnik. Potem, ko je točno izpolnil vse podrobnosti in zaznamoval tudi datum izstavitve, podpisuje lastnoročno vsak list posebej in mora zahtevati od zadružnika, da podpisuje list tudi on. Za tem zabeleži tudi na zadnji strani številko lista, ime člana in odpadajočo pristojbino za strojno delo. Originalni list pusti v bloku, kopijo pa izroči zadružniku. Originalne liste mora strojnik oddajati — če ne dnevno — vsaj tedensko knjigovodji. Vsak izrabljen blok mora tudi izročiti knjigovodji.

Zadruga: Zvez. št. /

Član:

Obračun za strojno delo

Pričetek dela všteti postavitev strojev dne 19..... ob uri m.

konec dela dne 19..... ob uri m.

Skupna zamuda časa ur m.

Elektroštevce: Začetno število KW

Končno število

Poraba toka v kilovatih

Stroji:

1. mlatilnica	10. gnojnični voz
2. čistilnik (trier)	11. plug
3. slamoreznica	12. kultivator
4. deteljni luščilec	13. sejalni stroj
5. krožna žaga	14. travniška brana
6. sadni mlin	15. voz za pravažanje živine
7. sadna škropilnica	16.
8. reporeznica	17.
9. gnojnična črpalka	18.

Uporaba:

Št. stroja ur minut po

" " ur minut po

" " ur minut po

" " ur minut po

din	p		din	p
		(znaša)		
		"		
		"		
		"		
Skupno ima član plačati — je plačal . . .				

Opomba o event. poškodbi strojev:

....., dne 19.....

.....
podpis strojnika

.....
podpis zadrugnika

Seznam dolžnikov in plačil:

Zvezek št.

Stran	Ime zadruženika	Strojno delo		Plačilo:			
		din	p	datum	znesek v din		
1.							
2.							
5.							

itd. do štev. 50.

Stroji naj bodo vedno varno shranjeni in tudi zavarovani proti požaru in poškodbam. Blagajniški posli in knjigovodstvo naj bodo ločeni. Vsi prejemki in izdatki morajo biti dokazani z verodostojnimi pismenimi prilogami, katere naj zadruga hranijo v posebnih registriranih mapah. Knjigovodstvo, ki je pri nekaterih zadrugah zelo stisnjeno in ne dovolj evidenčno, bo treba pač izpopolniti po naročilih.

S tem smo podali nekaj navodil za zboljšanje poslovanja pri strojnih zadržkih. Uspehi se bodo nedvomno pokazali, kontrola pa bo nudila upravnim in nadzornim odborom dokaj gradiva za potrebne sklepe in njih izvršitev. Vkljub temu moramo pripomniti, da bodo končni uspehi še vedno odvisni le od dobre volje odgovornih funkcionarjev.

Zvezine objave

Ne zamudite roka za zamenjavo starih kovancev v nove!

Mnogim ni znano, v kakšnem roku morajo stare kovance (od 50.— din pa do 50 par) zamenjati v nove. Zato je nevarno, da bi tega roka ne zamudili. Mnogi pustijo ležati stare kovance v domačih hranilnikih, drugod ležijo stari kovanci v nabiralnikih, cerkvenih puščicah ali v puščicah pri raznih znamenjih in kapelah. Treba bo vse stare kovance vzeti iz nabiralnikov, hranilnikov in puščic pa tudi iz skrinj in raznih drugih hranišč in jih zamenjati ali pri Narodni banki ali pri pošti s pošiljatvijo denarja na Poštno hranilnico, ali pa pri davčnih blagajnah s plačilom

davka in sicer v skrajnem roku kot sledi: Stare 50 dinarske najkasneje do 16. avgusta 1940; stare 1 dinarske najkasneje do 20. oktobra 1940; stare 20 dinarske najkasneje do 30 oktobra 1940; stare 50 parske najkasneje do 16. februarja 1941; stare 2 dinarske najkasneje do 16. februarja 1941; stare 10 dinarske najkasneje do 28. februarja 1941.

Podaljšanje rokov za predložitev prijav za odmero družbenega davka

Z razpisom z dne 20. marca 1940 št. 10751/III, poslanim vsem finančnim direkcijam, je dalo finančno ministvo o tem predmetu sledeče pojasnilo:

Po odredbah 4. odstavka čl. 4. zakona o neposrednih davkih, morejo davčne oblasti dovoljevati podaljšanje vseh rokov iz zakona o neposrednih davkih, izvzemši roke, omenjene v 5. odstavku istega člena (kazenski primeri). Ker rok iz drugega odstavka čl. 105. zakona o neposrednih davkih ni izvzet v petem odstavku člena 4. zakona o neposrednih davkih kot rok, ki se ne more podaljšati, to pomeni, da morejo davčne oblasti, seveda, ako obstoje upravičeni razlogi, dovoljevati podaljšanje obeh rokov za predložitev davčne prijave o družbenem davku, torej onega, ki znači pet mesecev po zaključku poslovnega leta, kakor tudi onega, ki znaša petnajst dni po glavni skupščini.

Uvoz kalijeve soli je oproščen carine

Na prošnjo Glavne zadrugne zveze je izdalo ministrstvo za finance sledečo rešitev:

»Naj se obvesti prosilca, da je z rešitvijo ministrskega sveta M. S. št. 560 z dne 20. IV. 1940 ukinjena carina na kalijevo sol.«

Prodaja živinske soli

Uprava državnih monopolov je dne 22. junija t. l. poslala vsem zakupnikom prodaje soli na debelo okrožnico sledeče vsebine:

Od vseh strani prihajajo monopolski upravi pritožbe in protesti s strani kmetijskih zadrug in njihovih organizacij glede načina prodaje živinske soli. Te zadruge in njihove organizacije se pritožujejo, da jim zakupniki nočejo prodajati živinske soli za potrebe njihovih zadružnikov, temveč da zahtevajo, da vsak posamezen zadružnik sam

pride k zakupniku zaradi nabave soli za svoje potrebe. Nadalje se zadruge pritožujejo tudi, da zakupniki ne dajejo zadružnikom soli drugače, kakor da kupujejo tudi drugo blago od njih. Zaradi tega prosijo zadruge, da se jim olajša nabava živinske soli, tako da bi zadruge same nabavljale to sol in jo potem delile svojim zadružnikom.

V smislu tozadevnih zakonitih predpisov je Uprava državnih monopolov odgovorila, da prodajalci na drobno ne morejo nakupovati živinske soli niti je prodajati, v kolikor si jo pa nabavijo za potrebe svojega gospodinjstva, nimajo pravice na provizijo kot prodajalci na drobno ter morajo plačati sol po polni ceni (50 par za kg). Tako tudi kmetijske zadruge ne morejo niti nabavljati, niti prodajati soli. Vendar pa ni mogoče zadrugam zabraniti, da bi nakupovale živinsko sol za potrebe gospodarstev svojih zadružnikov. V tem slučaju morajo te zadruge plačati živinsko sol po polni prodajni ceni in se jim tudi kupljene količine soli ne vpišejo v nabavne knjižice. Poleg tega te zadruge ne morejo živinske soli zadrževati v svojih prostorih — skladiščih — temveč so jo dolžne takoj, ko jo dobe, razdeliti svojim zadružnikom, na katerih račun je bila nabavljena.

Na ta način je zadružnikom olajšana nabava živinske soli v toliko, da ni treba, da bi vsak izmed njih šel v prodajalno na debelo, ki je pogosto oddaljena 20, 30 ali še več kilometrov, samo zaradi nabave živinske soli. Na drugi strani imajo pa seveda zakupniki izključno pravico, da sol na drobno prodajajo. Prodajalci na drobno — trgovci — ne morejo ugovarjati temu načinu nabave živinske soli za člane kme-

tijskih zadrug in zahtevati za sebe isti način nabave, da bi zadovoljili potrebe svojih odjemalcev. Kajti odnos med njimi in odjemalci ni isti, kakor odnos med kmetijskimi zadrugami in njihovimi člani.

Uprava državnih monopolov je postavila to okrožnico zakupnikom z naročilom, da prodajajo v bodoče živinsko sol kmetijskim zadrugam po polni prodajni ceni 50 par za 1 kg preko njihovih prodajalen na drobno, ne da bi jih morali odobriti za provizijo za prodajo na drobno in ne da bi jim morali količine vpisati v nabavne knjižice.

Taksna oprostitvev zadolžnic

Poročali smo že, da je bilo finančno ministrstvo s pojasnilom z dne 6. decembra 1938, št. 81.003/III odredilo, da se ne priznava več taksna oprostitvev zadolžnic, ki jih izdajajo zadruge svojim zadružnikom o danih posojilih. Poročali smo pa tudi, da so storjeni koraki, da se zadrugam zopet prizna pravica do taksnih oprostitvev pri izdajanju zadolžnic. Danes moramo poročati, da dotična prizadevanja niso uspela.

Oddelek za davke pri ministrstvu za finance je poslal Glavni zadružni zvezi sledeči dopis pod št. 50.457/40:

Glavna zadružna zveza kraljevine Jugoslavije je v svojih vlogah z dne 22. aprila in 7. maja letošnjega leta prosila, da se gospodarskim zadrugam, osnovanim, odnosno prilagodenim zakonu o gospodarskih zadrugah od dne 24. septembra 1937, poleg že priznanih oprostitvev po rešitvi g. finančnega ministra z dne 1. aprila 1938, št. 23.049 prizna tudi oprostitvev plačevanja taks iz tarifne postavke 18 (listine o posojilih)

in 39 (listine o jamstvu) zakona o taksah za vse listine o posojilu, ki jih izdajajo zadružniki, ko jemljejo denar na posodo od svojih zadrug.

Direkcija naj sporoči Glavni zadružni zvezi, da se tem prošnjam ni moglo ugoditi in da imajo oprostitve plačevanja taks tudi nadalje ostati v onih mejah, kakor je to priznано z rešitvijo g. finančnega ministra z dne 1. aprila 1938, št. 23.049 in je bilo pojasnjeno s pojasnilom tega oddelka z dne 6. decembra 1938, št. 80.003.

Davčna oprostitvev zadrug, ki prodajajo monopolske predmete

Finančno ministrstvo je pod številko 81.654/III-39 z dne 12. januarja 1940 izdalo vsem finančnim direkcijam in davčnim upravam sledeče pojasnilo:

Po spremenjeni točki 7. člena 76. zakona o neposrednih davkih (§ 18. uredbe o spremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih) imajo pravico do oprostitve plačevanja družbenega davka vse zadruge, ki so osnovane po zakonu o gospodarskih zadrugah od 24. (pravilno 17.) septembra 1937, ako po svojih pravilih in dejansko poslujejo skladno z odredbami tega zakona.

Po odredbi točke 3. šestega oddelka § 1. zakona o gospodarskih zadrugah smejo zadruge monopolske predmete prodajati tudi nečlanom. Pri tem se ne dela nobena razlika med prodajo monopolskih predmetov na drobno ali na debelo.

Potemtakem morejo zadruge, ki izpolnjujejo vse pogoje za davčno oprostitvev po točki 7., členu 76. zakona o

neposrednih davkih, monopolske predmete prodajati tudi nečlanom, ne da bi izgubile pravico do oprostitve, in sicer brez ozira, ali gre za nadrobno prodajo ali za prodajo na debelo.

Knjiga deležev

Doslej so vodile naše zadruge evindenco o vplačilih in izplačilih zadružnih deležev kratko in malo v članskem imeniku, če tudi to ni bilo povsem v soglasju z zakonskimi predpisi. Imenik že po določbah zakona z dne 9. aprila 1875 ni bil poslovna, temveč javna knjiga, ki je bila na vpogled vsakomur. Vse to ni bilo v skladu s predpisi trgovskega zakona, ki določa, da morajo vsi funkcionarji varovati uradno tajnost. — Vkljub temu — zlasti iz nagiba, ker ni bilo povoda in vzrokov — nismo zahtevali od zadrug, da vodijo za članske deleže posebne poslovne knjige.

Ker je po določiteli novega zakona o gospodarskih zadrugah točno predpisano, kaj vse mora vsebovati spisek zadružnikov, je zadeva drugačna. Poleg spiska zadružnikov bo morala odslej vsaka zadruga voditi tudi knjigo zadružnih deležev. Da ne bi imele posamezne zadruge z vodstvom te knjige le preveč zamudnega dela, je Zadružna zveza sestavila in založila to knjigo v obliki, ki bo vsakomur razumljiva. Pri onih zadrugah, kjer bodo zadružniki vplačevali svoje deleže v obrokih, naj se za enega člana porabi po dve ali več vrst skupaj. — Račun deležnih obresti je odpadel, ker pri nas nimamo zadrug, ki bi deleže obrestovale. V slučaju, da bi kaka zadruga spremenila pravila v tem smislu, bo za deležno knjigo morala pač nastaviti sistematično obliko.

Okrožnica Gospodarske zveze, z. z. o. j. v Ljubljani vsem blagovnim zadrugam

1. Pristop h Gospodarski zvezi. Na svojem izrednem občnem zboru 26. junija t. l. se je prilagodila Gospodarska zveza v Ljubljani sedaj veljavnemu zadružnemu zakonu in posluje od tedaj dalje samo s svojimi članicami-zadrugami. Ta okolnost zahteva, da vse one blagovne zadruge v Sloveniji, ki hočejo priti v poslovne stike z Gospodarsko zvezo, k njej pristopijo kot članice. S tem si ne bodo le zagotovile zanesljivega dobavitelja svojih potrebščin, ampak bodo tudi prispevale k povečanju delovanja nas vseh za dobrobit v zadružništvu včlanjenega kmečkega ljudstva.

Prav v sedanjih časih, ko je nabava blaga zelo težka, bo dobro organizirana zadružna blagovna centrala mnogo pripomogla podeželskim blagovnim zadrugam v njihovem poslovanju in s tem tudi k dvigu ugleda in zaupanja pri podeželskem ljudstvu. Kako važna je dobra zadružna organizacija vedo povedati dosedanje članice GZ, ki so potom nje dobivale koruzo tudi sedaj, ko je nihče — trgovci neizključeni — ni dobival. Zato naj se one zadruge, ki še niso članice, čimprej včlanijo ter na ta način postanejo sestavni del gospodarskega organizma slovenskega zadružništva.

2. Nakup in prodaja. Zaupanje. GZ se bavi z nakupom, prodajo in posredovanjem najrazličnejšega blaga, vse seveda za svoje članstvo. Stalno ima na zalogi in dobavlja v omejenih količinah moko, žito, koruzo, mast, slanino, sladkor itd., posreduje pri nabavi in dobavlja gnojila, krmila, cement, modro galico, vnovčuje govejo živino, prašiče, sadje itd.

Vse poslovanje izvršuje s skrbnostjo dobrega gospodarja, v kar zadruga lahko popolnoma zaupajo, saj je GZ preurejena po njihovih namenih in ciljih. Naše kalkulacije pri dobavah še niso dokončne, ker nam višina prometa ni znana, zato tudi ne moremo vnaprej povedati, kakšen bo uspeh. Lahko pa že sedaj izjavimo, da če bo uspeh omogočil, bomo zadrugam-odjemalkam naknadno odobrili, kolikor bo pač po bilanci mogoče. Zato je potrebno, da imajo zadruga v poslovanje preurejene GZ brezpogojno zaupanje. Z odkritimi računi bomo postali dobri prijatelji.

3. Kreditiranje. Zadruga opozarjamo, da je popolnoma izključeno dobavljanje blaga proti plačilu v 30 dneh, ker moramo vse blago vnaprej plačati. S to okolnostjo se mora računati. Zato je treba vse blago takoj ob naročilu plačati, ker sicer je dobava popolnoma izključena.

4. Varčevanje z živili. Priporočamo zadrugam, da varčujejo z živili. Posebno pri koruzi in pšenični moki naj se tega drže. Ni sicer nobene nevarnosti, da bi prišlo do pomanjkanja, vendar so razmere v katerih živimo take, da to od nas zahtevajo. Zato je bolje, da sami začnemo pravočasno varčevati, kakor

pa, da bi prišli v stisko, ki se v sedanjih časih tako splošno širi. Če bomo znali z živili sami pravilno gospodariti, se bomo prav gotovo izognili marsikaterim neugodnim posledicam.

S tem v zvezi pozivamo zadruga, da nam redno poročajo o pridelkih, ki jih imajo odveč in ki jih želijo vnovčiti. Navedejo nam naj vrste in količine blaga ter cene.

Želimo biti z vsemi v dobrih stikih in veselilo nas bo, če bomo često dobivali vesti od naših članic. Radi sprejmemo tudi nasvete in predloge o delu, ki nas še čaka.

Uredba o plačilni dospelosti prvega obroka zemljarine za leto 1940

Ministrski svet je dne 26. julija 1940 podpisal sledečo uredbo:

§ 1. Kljub predpisom odst. 4., čl. 148. zakona o neposrednih davkih dospe prvi obrok zemljarine za 1940. leto v plačilo in se mora plačati do 1. oktobra 1940.

§ 2. Ta uredba stopi v moč z dnem razglasitve v »Službenih novinah«. — V Beogradu, dne 26. julija 1940. — Ta uredba je bila prvič objavljena v »Službenih novinah« z dnem 29. julija 1940 in je s tem dnem stopila v veljavo.

Vprašanja in odgovori

Vprašanje:

Naš bivši dolжник je prodal svoje posvetstvo in je kupec v smislu kupne pogodbe prevzel tudi naš vknjižen dolg v svojo plačilno zavezo.

Ker pa te nepremičnine niso zadoštovale za zadostno jamstvo, smo zahtevali tudi poroštvo še poleg vknjižbe, ka-

tero poroštvo po našem mnenju velja le proti prvemu dolžniku, kot je to v zadolžnici omenjeno.

Mi sedaj zahtevamo novo poroštvo za sedanjega dolžnika. A nove zadolžnice pa skoraj ne moremo uporabiti, ker je na prvi zadolžnici proti prvemu dolžniku zabeležena vknjižba zastavne pra-

vice, katere nikakor ne smemo opustiti. Z izstavitvijo nove zadolžnice pa bi nastala novacija.

Zaradi tega vljudno prosimo pojasnila, kako v tem slučaju postopati, in sicer, ali še drži prvo poroštvo na zadolžnici prvodolžnika tudi za naslednika, ker te zadolžnice zaradi vknjižbe nikakor ne moremo zavreči, kakor že omenjeno. Ali se naj k prvi zadolžnici privzame še druga glede zahtevanega poroštva proti sedanjemu dolžniku.

O d g o v o r :

Če izstavite novo zadolžnico za drugega dolžnika (zemljiškoknjižnega) in pritegnete k tej novi pogodbi novega poroka, preстане v smislu § 1407 občega državlanskega zakonika poroštvo, ki je bilo dano na podlagi stare zadolžnice. V smislu citiranega § bi jamčila prvi porok in zastatnik le tedaj dalje, če bi izrecno pristala na menjo dolžnika. V Vašem primeru bo najbolj praktično, če izstavite samo poroštveno izjavo za poroka, ki ga hočete pritegniti k že obstoječi posojilni in poroštveni ter zemljiškoknjižno zavarovani pogodbi. Novi porok naj podpiše poroštveno izjavo kot porok in plačnik z izrecno pripombo, da pristopa k že stari sklenjeni pogodbi.

V p r a š a n j e :

Pred leti smo dali posojilo na poroštvo. Ker se glavni dolžnik ni ničesar zmenil, da bi posojilo vrnil, smo se vknjižili na njegovo posestvo, obenem pa smo pozvali poroka, da vrne on posojilo. Na uradni dan pa je poslal porok svojega brata s pismom v posojilnico, v katerem nam sporoča, da odstopa od po-

roštva in nas poziva, da to odpoved sprejmemo na znanje, dolžniku pa poiščemo drugega poroka. Na pismo smo priporočeno odgovorili, da odpovedi ne sprejmemo na znanje. Bojimo se, da tiči v tej odpovedi kaka zvijača in prosimo pojasnila.

O d g o v o r :

Poroštvo je dvostranska pogodba, katere ni mogoče enostransko odpovedati. Odpovedno pismo torej, katero je poslal porok, je bilo samo na sebi pravno neučinkovito. Če bi pa Vi to odpoved sprejeli in poroku odgovorili, da ga izpustite iz zaveze, bi pa poroštvo prestalo. Niste bili dolžni, da poroku odgovorite. Če ste pa že to storili in ga obvestili, da njegove odpovedi ne sprejmete na znanje, ste tudi pravilno ravnali. Vedeti morate, da preneha poroštvo šele takrat, ko preneha glavna pogodba, t. j. ko je posojilo vrnjeno. Sicer pa je za prenehanje poroštvene obveze nujno, da poroka izrecno iz obveze izpustite.

Gospodarska zveza v Ljubljani notira naslednje cene: Tomaževa žlindra baza 18% Din —.—; rudninski superfosfat v papirnatih vrečah à Din 115.—, v juta vrečah à Din 135.—; kalijeva sol po 100 kg Din 158.—; kostni superfosfat Din 142.—; apneni dušik v pločevinastih bobnih Din 238.—; apneni dušik v juta vrečah Din 186.—; kostna moka Din 105.—; nitrofoskal I. v vrečah Din 190.—, nitrofoskal II. v vrečah Din 165.—; modra galica 7,25; žveplo —.—. Pri vagon-skem odjemu se cene za gnojila in cement znatno znižajo. Modra galica pri vagon-skem odjemu po konkurenčni ceni.

PRILOGA NARODNEMU GOSPODARJU ŠTEV. 8., 1940

Za vsa objavljena vabila, pri katerih ni izrecno drugače določeno, velja določba: Ako bi ta skupščina ob navedenem času ne bila sklepčna, se vrši pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu druga skupščina, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočnih članov. Tudi velja pri vseh vabilih, pri katerih ni izrecno drugače določeno, sledeči dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnje skupščine. 2. Poročilo upravnega odbora. 3. Poročilo nadzornega odbora. 4. Odobritev sklepnega računa. 5. Sklepanje o uporabi poslovnega prebitka, oziroma o pokritju poslovne izgube. 6. Predlogi in pritožbe zadružnikov. 7. Sklepanje o razrešnici upravnemu in nadzornemu odboru. 8. Volitev upravnega odbora in namestnikov. 9. Volitev nadzornega odbora in namestnikov. 10. Določitev skupne vsote: a) do katere se sme zadruga zadolžiti; b) hranilnih vlog, ki jih sme zadruga sprejeti; c) najvišjega zneska posojila ali kredita, ki ga sme zadruga dati posameznemu zadružniku. 11. Slučajnosti.

Redna skupščina Mlekarske zadruge na Brezovici, r. z. z o. j., bo v nedeljo 25. avgusta 1940 ob pol 8 zjutraj v šoli na Brezovici.

Redna skupščina Delavske stavbne zadruge v Jaršah, z. z. o. j., bo 25. avgusta 1940 ob 8 zjutraj v Društvenem domu v Domžalah.

Redna skupščina Posojilnice v Lokavcu, z. z. n. j., bo 25. avgusta 1940 ob 3 popoldne.

Občni zbor Stavbne zadruge Stadion, z. z. o. j. v Mariboru, bo v petek 30. avgusta 1940 ob 18. uri v uredništvu »Slovenskega gospodarja«, Maribor, Koroška cesta 5.

Redna skupščina Strojne zadruge na Bregu pri Kranju, z. z. o. j., bo 25. avgusta 1940 ob 9 dopoldne v Gasilskem domu na Bregu.

Občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Pišecah, z. z. n. j., bo 25. avgusta 1940 ob 8 zjutraj v uradni sobi.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Št. Vidu pri Stični, z. z. n. j., bo v nedeljo 25. avgusta 1940 ob 3 popoldne v prostorih posojilnice.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Ambrusu, r. z. z n. z., bo v nedeljo 1. septembra 1940 ob 3 popoldne v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Čitanje revizijskega poročila. 3. Poročilo načelstva in nadzorstva. 4. Odobritev računskega zaključka za leto 1939. 5. Sprememba pravil po določbah novega zadružnega zakona. 6. Slučajnosti.

Izredni občni zbor Lončarske zadruge v Filovcih, r. z. z o. z., bo 23. avgusta 1940 ob 2 popoldne v predsedniškovi hiši. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva. 2. Volitev načelstva. 3. Sprememba pravil. 4. Slučajnosti.

Vanredna glavna skupščina Zadruge za štednjo i zajmove u Dolnji Dubravi, r. z. s. n. j., održat će se na dan 25. kolovoza 1940 posle 14. sati u njezinoj poslovniči. Dnevni red: 1. Prihvat novih pravila. 2. Slučajnosti.

X. redni letni občni zbor »Železniške družine, stavbne in kreditne zadruge v Ljubljani, r. z. z o. z. bo 24. avgusta 1940 v prostorih Kluba železničarjev JRZ v Ljubljani, Slomškova ulica 1 ob 16 popoldne. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva o poslovanju zadruge v poslovnem letu 1939. 2. Poročilo nadzorstva. 3. Sklepanje o likvidaciji zadruge. 4. Slučajnosti.

Izredni občni zbor Keramične zadruge v Ljubljani, r. z. z n. z., bo 24. avgusta 1940 ob 10 dopoldne v pisarni zadruge. Dnevni red: Likvidacija.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Mežici, r. z. z o. z., bo v nedeljo 25. avgusta 1940 ob pol 8. uri v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Potrjevanje računskega zaključka za leto 1939. 3. Volitev načelstva. 4. Volitev nadzorstva. 5. Prememba pravil po novem zadružnem zakonu. 6. Poročilo o izvršeni reviziji. 7. Slučajnosti.

Občni zbor Stavbne zadruge »Katoliški dom« v Mežici, r. z. z o. z., bo v nedeljo 25. avgusta 1940 ob pol 11 v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Potrjevanje računskega zaključka za leto 1939. 3. Volitev načelstva. 4. Volitev nadzorstva. 5. Prememba pravil po novem zadružnem zakonu. 6. Poročilo o izvršeni reviziji. 7. Slučajnosti.

Izredna skupščina Zveze lesnih domačih obrti v Ribnici, z. z. o. j., bo 25. avgusta 1940 ob pol 8 zjutraj v dvorani Kmetijskega društva v Sodražici. Dnevni red: 1. Poročilo upravnega odbora. 2. Poročilo nadzornega odbora. 3. Sklepanje o razpustu zadruga. — Če bi ta skupščina ne bila sklepčna, bo druga skupščina 15. septembra ob istem času, na istem kraju in z istim dnevnim redom in bo sklepala ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Redna skupščina Hranilnice in posojilnice v Stični, z. z. n. j., bo v nedeljo 8. septembra 1940 ob 7 zjutraj v uradnem prostoru. Dnevni red: 1. Poročilo upravnega odbora. 2. Poročilo nadzornega odbora. 3. Branje revizorjevega poročila in rešitve revizijske zveze. 4. Odobritev sklepnega računa za poslovno leto 1939. 5. Sklepanje o uporabi poslovnega prebitka, oziroma o pokritju poslovne zgube. 6. Predlogi in pritožbe zadrušnikov. 7. Sklepanje o razrešnici upravnemu in nadzornemu odboru. 8. Volitev upravnega odbora in namestnikov. 9. Volitev nadzornega odbora in namestnikov. 10. Sprememba pravil. 11. Določitev skupne vsote: a) do katere se sme zadruga zadolžiti; b) hranilnih vlog, ki jih sme zadruga sprejeti; c) najvišjega zneska posojila ali kredita, ki ga sme zadruga dati posameznemu zadrušniku.

Redni občni zbor Kmetijske hranilnice in posojilnice pri Sv. Bolfenku pri Središču ob Dravi, r. z. z. n. j., bo 25. avgusta 1940 ob 8 zjutraj po rani sv. maši v društvenih prostorih. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka in bilance za leto 1939. 4. Sprememba pravil po novem zadružnem zakonu. 5. Sprememba imena zadruga. 6. Volitev načelstva in nadzorstva. 7. Raznoterosti.

Glavna skupščina Zadruga za štednjo i zaimove u Sv. Jurju na Bregu, z. s. n. j., održat će se 25. augusta 1940 u 10 sati prije podne u prostorijama Zadružnog doma. Dnevni red: 1. Pozdrav predsjednika. 2. Izbor dvojice članova za ovjerovljenje skupštinskog zapisnika. 3. Čitanje zapisnika prošle glavne skupštine. 4. Izvještaj upravnog odbora o radu zadruga u 1939 godini. 5. Izvještaj nadzornog odbora o pregledu poslovanja zadruga u 1939 godini. 6. Čitanje zaključnog računa za 1939 godinu. 7. Promjena pravila. 8. Predlozi članova. — Napomena: Ako se u određeno vrijeme ne sakupi dovoljan broj zadružnih članova skupščina će se održavati jedan sat kasnije na istom mjestu i sa istim dnevnim redom, bez obzira na broj prisutnih članova.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice pri Sv. Petru na Medvedovem selu, r. z. z. n. z., bo v nedeljo 25. avgusta 1940 ob 4 popoldne v župnišču. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Potrjenje računskega zaključka za leto 1939. 3. Poročilo o izvršeni reviziji. 4. Volitev načelstva. 5. Volitev nadzorstva. 6. Sprememba pravil. 7. Slučajnosti.

Občni zbor Strojne zadruga pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju, r. z. z. o. z., bo dne 25. avgusta 1940 ob pol 8 zjutraj. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev računskega zaključka za leto 1939. 3. Volitev načelstva in nadzorstva. 4. Sprememba pravil. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Vavti vasi, r. z. z. n. z., bo dne 25. avgusta 1940 ob 7 zjutraj v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Revizijsko poročilo. 3. Poročilo načelstva. 4. Poročilo nadzorstva. 5. Slučajnosti.

Člani Zadružne zveze dobivajo list brezplačno • Cena listu za naročnike 25 din na leto. • Rokopisi naj se pošiljajo na naslov uredništvo „Narodnega gospodarja“ v Ljubljani, Zadružna zveza. Rokopisi se ne vračajo • Izdajatelj Zadružna zveza v Ljubljani • Odgovorni urednik dr. E. Čeferin v Ljubljani • Za Zadružno tiskarno M. Blejec v Ljubljani.